

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/19/2022
Identifikačné číslo spisu:	1112219224
Dátum vydania rozhodnutia:	26.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1112219224.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T.L. H., Z., Z. XX, 2/ X.. R.. O. Z., H., Z. - E. Z., B. XXXX/XX, zastúpených advokátom Mgr. Petrom Arendackým, Bratislava, Železničarska 13, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú konajú 1/ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, 2/ Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy z titulu vydania nezákonného rozhodnutia a nesprávneho úradného postupu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 8C/123/2012, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 17. decembra 2019 č. k. 8Co/12/2019-305, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 14. novembra 2017 č. k. 8C/123/2012-241 žalobu zamietol a žalovaným nárok na náhradu trov konania nepriznal. Poukázal na to, že žalobcovia sa v danej veci domáhali náhrady škody vo forme ušlého zisku vo výške 256 717, 50 eur, náhrady škody, ktorá im vznikla zaplatením trov právneho zastúpenia ich obhajcov vo výške 7 500 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 110 000 eur, titulom zodpovednosti štátu za škodu, ktorá im bola spôsobená nezákonnými rozhodnutiami a nesprávnym úradným postupom orgánov činných v trestnom konaní. Vychádzal zo zistenia, že vyšetrovateľka Okresného riaditeľstva PZ Bratislava III, Úrad justičnej a kriminálnej polície, odbor ekonomickej kriminality, uznesením č. k. ORP-416/OEK-B3-2005 z 12. júna 2007, v spojení s opravným uznesením z 29. júna 2007, vznesla obvinenie proti žalobcom pre trestný čin porušovania autorského práva spolupáchateľstvom. Tomuto uzneseniu predchádzalo uznesenie z 29. apríla 2005 o začatí trestného stíhania vo veci samej. Prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava III uznesením č. k. 1Pv 522/2005 z 3. júla 2007, zamietol sťažnosť žalobcov proti uzneseniu o vznesení obvinenia ako nedôvodnú. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky uznesením č. k. IV Pz 67/2007 z 2. augusta 2007, zrušila právoplatné uznesenia prokurátora o zamietnutí sťažnosti žalobcov z 3. júla 2007 a o vznesení obvinenia z 12. júna 2007 v spojení s opravným uznesením z 29. júna 2007 z dôvodu, že v konaní, ktoré im

predchádzalo bol porušený zákon v neprospech žalobcov, a vyšetrovateľke bolo prikázané, aby o veci znovu konala a rozhodla. Následne uznesením z 15. augusta 2008 podľa § 215 ods. 1 písm. b/ zákon č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „TP“) trestné stíhanie vo veci bolo zastavené, lebo tento skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci. Prokurátor uznesením z 5. novembra 2008, zamietol sťažnosť právnej zástupkyne poškodeného proti uzneseniu vyšetrovateľky o zastavení trestného stíhania. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 1 písm. a/, b/, § 3 ods. 1, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, ods. 2, § 7, § 9 ods. 1, ods. 2, § 15 ods. 1, § 17 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4, ods. 5, § 18 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 19 ods. 1 zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a vecne tým, že právoplatné uznesenie vyšetrovateľky o vznesení obvinenia zo dňa 12. júna 2007 v spojení s opravným uznesením zo dňa 29. júna 2007 bolo zrušené pre nezákonnosť uznesením Generálneho prokurátora Slovenskej republiky z 2. augusta 2007. Pokiaľ sa však žalobcovia svojich nárokov domáhali i titulom ďalšieho nezákonného rozhodnutia - uznesenia vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej z 29. apríla 2005, s poukazom na uznesenie vyšetrovateľky o zastavení trestného stíhania vo veci samej z 15. augusta 2008, mal za to, že tento právny základ nebol dôvodný, pretože právoplatné uznesenie vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej z 29. apríla 2005 nikdy nebolo zmenené, ani zrušené príslušným orgánom. Uviedol, že zastavenie trestného stíhania vo veci samej, nemá v danom prípade právne následky ako prípadné zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci samej prokurátorom. Uviedol, že za nesprávny úradný postup a za nezákonné rozhodnutie nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré nevedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného, bez posúdenia a zohľadnenia osobitostí trestného prípadu. Pokiaľ sa žalobcovia svojho nároku domáhali titulom nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní z dôvodu, že im nebolo doručené uznesenie o zastavení trestného stíhania z 15. augusta 2008, ktorý prokuratúra považovala za súladný so zákonom, dospel k záveru, že nezistil nesprávny úradný postup, pretože vyšetrovateľka v súlade s § 215 ods. 4, 5 TP nedoručovala žalobcom uznesenie o zastavení trestného stíhania vo veci samej. Keďže v takomto prípade nikto nemá postavenie podozrivého ani obvineného, doručuje sa takéto uznesenie iba prokurátorovi, poškodenému a oznamovateľovi. Keďže toto procesné postavenie žalobcovia nemali, konali vyšetrovateľka i prokurátor, ktorý právne odobrnil postup vyšetrovateľky, v súlade so zákonom. Vyšetrovateľka ani nebola povinná podľa Trestného poriadku dávať na vedomie, oznamovať (napr. listom), žalobcom 1/ a 2/, že došlo k zastaveniu trestného stíhania, kde boli žalobcovia 1/ a 2/ predtým obvinení. Za dôvodnú vyhodnotil námietku žalovaných, že žalobcovia nepreukázali vznik škody vo forme ušlého zisku, ktorá by im mala vzniknúť ako fyzickým osobám. Zastával názor, že vznik prípadnej škody, ktorá mohla vzniknúť obchodnej spoločnosti, kde boli žalobcovia spoločníci a konatelia, nie je totožný so škodou, ktorá im mohla vzniknúť ako fyzickým osobám. Pokiaľ sa žalobcovia domáhali i náhrady škody, ktorá im vznikla zaplatením trov právneho zastúpenia vo výške 7 500 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 110 000 eur, žalobu žalobcov v časti týchto nárokov, ktorého sa žalobcovia domáhali titulom nezákonného rozhodnutia - uznesenia o vznesení obvinenia zamietol z dôvodu premĺčania, nepreukázania vzniku škody a majetkovej ujmy a príčinnej súvislosti (daný je iba právny základ - existencia nezákonného rozhodnutia). V časti týchto nárokov, ktorého sa žalobcovia domáhajú titulom nezákonného rozhodnutia uznesenia o začatí trestného stíhania, zamietol z dôvodu nepreukázania právneho základu, nepreukázania vzniku škody a príčinnej súvislosti a žalobu žalobcov v časti týchto nárokov, ktorého sa žalobcovia domáhajú titulom nesprávneho úradného postupu, zamietol z dôvodu nepreukázania právneho základu, nepreukázania vzniku škody a príčinnej súvislosti. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo 17. decembra 2019 sp. zn. 8Co/12/2019 potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že za nezákonné rozhodnutie nemožno považovať uznesenie vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej z 29. apríla 2005, i keď bolo neskôr trestné stíhanie vo veci samej zastavené uznesením vyšetrovateľky z 15. augusta 2008. Zhodne so súdom prvej inštancie posúdil aj odvolací súd ako nedôvodný nárok

žalobcov na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa § 9 ods. 1 TP a stotožnil sa s dôvodmi, ktoré viedli súd prvej inštancie k záveru, že postup orgánov činných v trestnom konaní bol v súlade so zákonom (§ 215 ods. 5 TP). Pokiaľ žalobcovia považovali za nezákonné rozhodnutia aj uznesenia zo dňa 10.10.2005, 20.04.2006, 23.10.2006, ktorými boli voči nim opakovane vznesené obvinenia, odvolací súd poukázal na to, že tieto uznesenia boli vždy; na základe žalobcami podanej sťažnosti ako riadneho opravného prostriedku; zrušené. Vzhľadom na to, že rozhodnutie vydané orgánom verejnej moci je spôsobilé založiť zodpovednosť štátu len vtedy, ak nadobudlo právoplatnosť (stáva sa tak záväzným), nemožno považovať tieto žalobcami označené uznesenia o vznesení obvinenia za nezákonné v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Ako neopodstatnené posúdil odvolací súd námietky žalobcov, ktorými spochybňovali správnosť záveru súdu prvej inštancie, že nepreukázali vznik ušlého zisku a jeho príčinnú súvislosť s nezákonnými rozhodnutiami (nesprávnym úradným postupom). Žalobcovia by boli aktívne legitimovanými len vo vzťahu k nároku na náhradu takej škody, ktorá by im ako spoločníkom vznikla znížením hodnoty obchodného podielu alebo znížením očakávaného podielu na zisku. Záver súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali vznik škody, ktorá im mala vzniknúť zaplatením trov právneho zastúpenia, mala oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania. Žalobcovia neunesli v konaní dôkazné bremeno vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam pre posúdenie výšky nároku na náhradu trov obhajoby, a preto súd prvej inštancie postupoval správne pokiaľ tento nepriaznivý procesný následok premietol do zamietnutia žaloby. Vzhľadom na absenciu nezákonného rozhodnutia či nesprávneho úradného postupu pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, nepovažoval odvolací súd za potrebné vysporiadať sa s argumentáciou žalobcov, že médiá, ktoré informovali o trestnom stíhaní neporušili žiadnu svoju povinnosť, nekonali nezákonne, a preto nemôžu byť pasívne legitimovanými vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Podľa odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie v preskúmvanej veci náležite vysporiadal s otázkou splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za vznik škody a nemajetkovej ujmy so zreteľom na všetky žalobcami v priebehu konania tvrdené relevantné skutočnosti vo väzbe na výsledky vykonaného dokazovania, a po dôkladnej úvahe vydal svoje rozhodnutie v súlade s platnou právnou úpravou. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v rozpore s požiadavkami na riadne odôvodnenie rozhodnutia, rozhodnutie je absolútne nepreskúmateľné a vo vzťahu k ďalším rozhodujúcim právnym i skutkovým otázkam aj rozporné a nelogické, čím vykazuje znaky svojvoľnosti. Vádou nepreskúmateľnosti trpí rozsudok vo vzťahu k námietke nesprávneho posúdenia príčinnnej súvislosti medzi protiprávnym konaním štátu a vznikom škody. Odvolací súd na jednej strane konštatuje, že žalobcovia nie sú aktívne vecne legitimovaní na uplatnenie žalobných nárokov, ktoré však v skutočnosti neboli predmetom žaloby, no na druhej strane uviedol, že by boli aktívne legitimovaní, ak by si uplatnili iné nároky, hoci si ich aj uplatnili. Uvedená nelogickosť argumentácie svedčí buď o absolútnej absencii riadneho oboznámenia sa so spisovým materiálom zo strany odvolacieho súdu alebo svojvoľnej interpretácii obsahu spisu. V oboch prípadoch ide o hrubý nedostatok konania odvolacieho súdu, ktorý už svojou podstatou ale aj intenzitou znamená závažný zásah do práv žalobcov na spravodlivý proces. Žalobcovia svoje nároky špecifikovali presne v intenciách, ktoré uznal aj odvolací súd ako oprávnené.

3.2. Podľa názoru dovolateľov sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP pri riešení právnej otázky existencie právneho základu nároku na náhradu škody z dôvodu vedenia trestného stíhania, t.j. či nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania vo veci samej sa má posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Poukázali na rozhodnutie z 18. augusta 2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009 publikovaného pod R 37/2014, kde Najvyšší súd Slovenskej republiky jednoznačne uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Uvedené právne názory sú rešpektované v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, preto je možné konštatovať, že danú právnu otázku

rozhodovacia prax dovolacieho súdu vyriešila odlišne od riešenia prezentovaného odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí. Dovolatelia zdôraznili, že trestné stíhanie bolo vedené pre skutok, ktorý nebol trestným činom. Trestné stíhanie v danom prípade nemalo byť vôbec začaté, a preto celý postup orgánov činných v trestnom konaní bol v danom prípade nezákonný. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť mal v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. V trestnom prípade došlo k natoľko závažnému zásahu do práv dovolateľov (tak v rozsahu ako aj spôsobom pochybené OČTK, ich dlhodobosti a celkom zrejmej neodôvodnenosti trestného stíhania), že jednoznačne odôvodňuje záver súladný so záverom najvyššieho súdu, že samotné vedenie trestného stíhania bolo spôsobilé zasiahnuť do práv občanov a spôsobiť ujmu. Zastavenie trestného stíhania má z pohľadu nároku na náhradu škody rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, kedy je za zásah do práv žalobcu potrebné považovať celé nezákonne vedené trestné stíhanie. V zmysle ustálenej judikatúry nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Začatie plynutia premľacej doby sa viaže na doručenie rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené v danom prípade rozhodnutím o zastavení trestného stíhania, ktoré nikdy nebolo žalobcom doručené. Z tohto dôvodu nie je možné považovať nároky žalobcov za premľané. Vzhľadom na ustanovenie § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je irelevantné, či predmetné rozhodnutie malo alebo nemalo byť žalobcom doručované. Navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na nové prejednanie a rozhodnutie a žalobcom priznal náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sa vyjadrili k podanému dovolaniu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

6.1. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.2. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

6.3. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP.).

6.4. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v

nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

6.5. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

7. Dovolatelia v dovolaní namietali v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia.

8. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné.

9. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma účastníkovi možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

10. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vysporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalobcovia sa domáhali titulom dvoch nezákonných rozhodnutí (uznesenia vyšetrovateľky o vznesení obvinenia a uznesenia vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej) a titulom nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní. Súd ustálil právny základ zodpovednosti štátu za škodu (ujmu), keď za nezákonné rozhodnutie považoval právoplatné uznesenie vyšetrovateľky zo dňa 12. júna 2007 v spojení s opravným uznesením zo dňa 29. júna 2007 o vznesení obvinenia proti žalobcom za trestný čin porušovania autorského práva spolupáchateľstvom, ktoré uznesenie bolo; spolu s uznesením prokurátora z 3. júla 2007 o zamietnutí sťažnosti žalobcov; zrušené uznesením Generálneho prokurátora Slovenskej republiky zo dňa 2. augusta 2007 pre porušenie zákona v neprospech žalobcov. Žalobcom tak vznikol nárok na náhradu škody (ujmy) spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa § 6 ods.1 zákona č. 514/2003 Z. z. V tejto časti súd prvej inštancie správne žalobu zamietol z dôvodu žalovaným úspešne vznesenej námietky premlčania, vychádzajúc z doručenia zrušujúceho rozhodnutia žalobcom s poukazom na § 19 ods. 1, 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Správnosť uvedeného záveru súdu

prvej inštancie žalobcovia v podanom odvolaní nespochybnili žiadnou námietkou. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že za nezákonné rozhodnutie nemožno považovať uznesenie vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej zo dňa 29. apríla 2005, i keď bolo neskôr trestné stíhanie vo veci samej zastavené uznesením vyšetrovateľky zo dňa 15. augusta 2008. Neobstála ani argumentácia žalobcov, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa má posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia s tým, že za rozhodnutie, ktorým došlo k zrušeniu uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci, sa má považovať uznesenie o zastavení trestného stíhania vo veci. Právoplatné uznesenie vyšetrovateľky o začatí trestného stíhania vo veci samej zo dňa 29. apríla 2005, ako na to správne poukázal i súd prvej inštancie, nikdy nebolo zmenené ani zrušené príslušným orgánom, a zastavenie trestného stíhania vo veci nemá podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade rovnaké právne následky ako zastavenie trestného stíhania v prípade vznesenia obvinenia, kedy sa právoplatné uznesenie o vznesení obvinenia považuje za zrušené zastavením trestného stíhania obvinených osôb. Ani za analogického použitia právnej úpravy v § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a súvisiacej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nebolo možné vyvodiť taký právny záver, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania vo veci samej sa má posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Uznesenie, ktorým bolo začaté trestné stíhanie za skutok, ktorý by mohol byť trestným činom, totiž nie je rozhodnutie, ktorým by bolo možné spôsobiť škodu (ujmu) konkrétnej fyzickej osobe. Jeho vydanie je procesnou podmienkou, bez ktorej nemožno vykonávať úkony podľa Trestného poriadku, uznesenie o začatí trestného stíhania sa totiž vydáva vtedy, keď je dostatočne preukázané, že oznámený skutok sa stal a má znaky niektorého trestného činu, bez väzby na konkrétnu osobu, ktorej by mohlo spôsobiť ujmu na jej právach. Toto uznesenie sa nedoručuje osobám podozrivým (neskôr obvineným z trestného činu), nie je proti nemu prípustná sťažnosť a neobsahuje ani odôvodnenie. Až uznesením o vznesení obvinenia sa vedie trestné konanie voči konkrétnej osobe, ktorej Trestný zákon a Trestný poriadok priznáva práva a povinnosti vyplývajúce z postavenia obvineného. Uznesením o začatí trestného stíhania sa vedie trestné stíhanie proti neznámym osobám, je vedené trestné konanie vo veci skutku, ktorým mohlo dôjsť ku spáchaniu trestného činu, nejde tak o trestné stíhanie voči konkrétnej osobe, a preto iba uznesenie o vznesení obvinenia je spôsobilé zasiahnuť do práv a slobôd osoby, na jeho základe stíhanej, nakoľko iba s takýmto procesným postavením Trestný poriadok spája obmedzenia a ukladá obvinenému povinnosti. Na uvedenom závere nič nemení skutočnosť, že trestné stíhanie bolo vedené pre skutok, ktorý napokon nebol trestným činom. Žalovaný tak dôvodne argumentuje, že za nezákonné rozhodnutie nemožno považovať uznesenie o začatí trestného stíhania vo veci po tom, ako bolo trestné stíhanie vo veci zastavené. Zhodne so súdom prvej inštancie posúdil aj odvolací súd ako nedôvodný nárok žalobcov na náhradu škody titulom nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a stotožnil sa s dôvodmi, ktoré viedli súd prvej inštancie k záveru, že postup orgánov činných v trestnom konaní bol v súlade so zákonom (§ 215 ods. 5 Trestného poriadku). Uznesením vyšetrovateľky zo dňa 15. augusta 2008 došlo k zastaveniu trestného stíhania, ktoré bolo začaté uznesením zo dňa 29. apríla 2005, preto podľa ustanovenia § 215 ods. 4, 5 Trestného poriadku mohla vyšetrovateľka trestné stíhanie zastaviť. Keďže v takomto prípade nikto nemal postavenie podozrivého ani obvineného, doručuje sa takéto uznesenie iba prokurátorovi, poškodenému a oznamovateľovi. Keďže toto procesné postavenie žalobcovia nemali, konali vyšetrovateľka i prokurátor, ktorý právne odobril postup vyšetrovateľky, v súlade so zákonom. Vyšetrovateľka ani nebola povinná podľa Trestného poriadku dávať na vedomie, oznamovať (napr. listom), žalobcom, že došlo k zastaveniu trestného stíhania, kde boli žalobcovia predtým obvinení. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že hoci boli žalobcovia spoločníci a konatelia spoločnosti STORIN, spol. s r. o., ktorej mala vzniknúť škoda v podobe uplatňovaného ušlého zisku, nie sú aktívne vecne legitimovaní, pokiaľ sa jej zaplattenia domáhajú ako fyzické osoby. Žalobcovia by boli aktívne legitimovaní len vo vzťahu k nároku na náhradu takej škody, ktorá by im ako spoločníkom vznikla znížením hodnoty obchodného podielu alebo znížením očakávaného podielu na zisku. Vzhľadom na nedostatok aktívnej legitimácie žalobcov bola potom právne bezvýznamná odvolacia námietka, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil existenciu príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním a vznikom ušlého zisku, pokiaľ konštatoval, že nároku na náhradu ušlého zisku sa mali domáhať proti médiám. Záver súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali vznik škody, ktorá im mala vzniknúť zaplattením trov právneho zastúpenia, má oporu vo výsledkoch vykonaného

dokazovania. Žalobcovia neunesli v konaní dôkazné bremeno vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam pre posúdenie výšky nároku na náhradu trov obhajoby, a preto súd prvej inštancie postupoval správne pokiaľ tento nepriaznivý procesný následok premietol do zamietnutia žaloby. Súd prvej inštancie správne posúdil aj nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy pokiaľ žalobu aj v tejto časti zamietol pre nedostatok právneho základu zodpovednosti štátu za vznik tejto ujmy.

11. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP mal spočívať v posúdení uplatneného nároku na náhradu škody spôsobenej z dôvodu vedenia trestného stíhania, teda či nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania vo veci samej sa mal posudzovať ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, čím sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu konkrétne rozhodnutia z 18. augusta 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009, publikované pod č. R 37/2014.

12. Dovolací súd na margo upriamuje pozornosť na to, že z citovaného vyplýva, že uvedené sa vzťahuje na prípad, kedy je trestné stíhanie začaté voči konkrétnej osobe (nie všeobecne na začatie trestného stíhania), pričom podstatnými pojmovými znakmi nezákonnosti sú „zastavenie trestného stíhania“ - voči konkrétnej osobe, alebo „oslobodenie spod obžaloby“ - konkrétnej osoby. Samotným začatím trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 TP nemôže byť konkrétnej osobe spôsobená žiadna škoda, ktorú by bolo možné uplatniť nárokom podľa § 514/2003 Z. z., nakoľko začatie trestného stíhania (tzv. „vo veci“) je len východiskovou podmienkou, ktorá umožňuje vykonávať dokazovanie podľa VI. hlavy TP. Rozhodnutia z 18. augusta 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009 sa týka prípadu zastavenia trestného stíhania voči obvinenej osobe pričom predmetný prípad rieši zastavenie trestného stíhania vo veci samej. Žalobcovia zároveň vo svojom dovolaní nepoukázali na žiadne rozhodnutia/judikáty v obdobnej právnej veci, ktoré by preukazovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu, voči ktorému smeruje dovolanie žalobcov by bolo v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Z obsahu dovolania žalobcov nevyplyvajú také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali dôvodnosť dovolania žalobcov v súvislosti s vyriešením otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Práve naopak, rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj jeho odôvodnenie vychádzali z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

13. Dovolací súd uvádza, že uznesenie, ktorým bolo začaté trestné stíhanie za skutok, ktorý by mohol byť trestným činom, totiž nie je rozhodnutie, ktorým by bolo možné spôsobiť škodu (ujmu) konkrétnej fyzickej osobe. Zastáva názor, že len uznesenie o vznesení obvinenia je rozhodnutie spôsobilé spôsobiť škodu a zasiahnuť stíhanej osobe do jej práv a slobôd, nakoľko iba s takýmto procesným postavením TP spája obmedzenia a ukladá obvinenému povinnosti. V predmetnom prípade síce žalobcom vznikol nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia, avšak uplatnený nárok žalobcami bol po premlčacej lehote, pretože lehota na uplatnenie nároku začala plynúť nasledujúci deň po doručení zrušujúceho uznesenia, u žalobkyne 1/ začala plynúť 14. augusta 2007 a uplynula 14. augusta 2010 a žalobcovi 2/ začala plynúť 11. augusta 2007 a uplynula 11. augusta 2010, pričom obaja žalobcovia podali žiadosť o predbežné prerokovanie nároku 8. júla 2011 na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, t.j. po premlčacej lehote.

14. Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lípnúť na formálnom zrušení (zмене) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným)

rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania (uznesenie z 18. októbra 2010 sp. zn. 4MCdo/15/2009).

15. Dovolací súd uvádza, že žalobcovia sa domáhali náhrady škody vo forme ušlého zisku, ktorá im vznikla v dôsledku medializácie trestného stíhania to vo výške 256 717,50 eur, náhrady škody, ktorá vznikla žalobcom zaplatením advokátovi trovy právneho zastúpenia vo výške 7 500 eur a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 110 000 eur. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že hoci boli žalobcovia spoločníci a konatelia spoločnosti STORIN, spol. s r. o., ktorej mala vzniknúť škoda v podobe uplatňovaného ušlého zisku, nie sú aktívne vecne legitimovaní, pokiaľ sa jej zaplatenia domáhajú ako fyzické osoby. Žalobcovia by boli aktívne legitimovanými len vo vzťahu k nároku na náhradu takej škody, ktorá by im ako spoločníkom vznikla znížením hodnoty obchodného podielu alebo znížením očakávaného podielu na zisku. Vzhľadom na nedostatok aktívnej legitimácie žalobcov je potom právne bezvýznamná ich odvolacia námietka, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil existenciu príčinnej súvislosti medzi trestným stíhaním a vznikom ušlého zisku, pokiaľ konštatoval, že nároku na náhradu ušlého zisku sa mali domáhať proti médiám. Záver súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali vznik škody, ktorá im mala vzniknúť zaplatením trov právneho zastúpenia, má oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania. Žalobcovia neuniesli v konaní dôkazné bremeno vo vzťahu k rozhodujúcim skutočnostiam pre posúdenie výšky nároku na náhradu trov obhajoby, a preto súd prvej inštancie postupoval správne pokiaľ tento nepriaznivý procesný následok premietol do zamietnutia žaloby. Súd prvej inštancie správne posúdil aj nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy pokiaľ žalobu aj v tejto časti zamietol pre nedostatok právneho základu zodpovednosti štátu za vznik tejto ujmy.

16. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov 1/ a 2/ nie je podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné, nakoľko dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, preto dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

17. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.